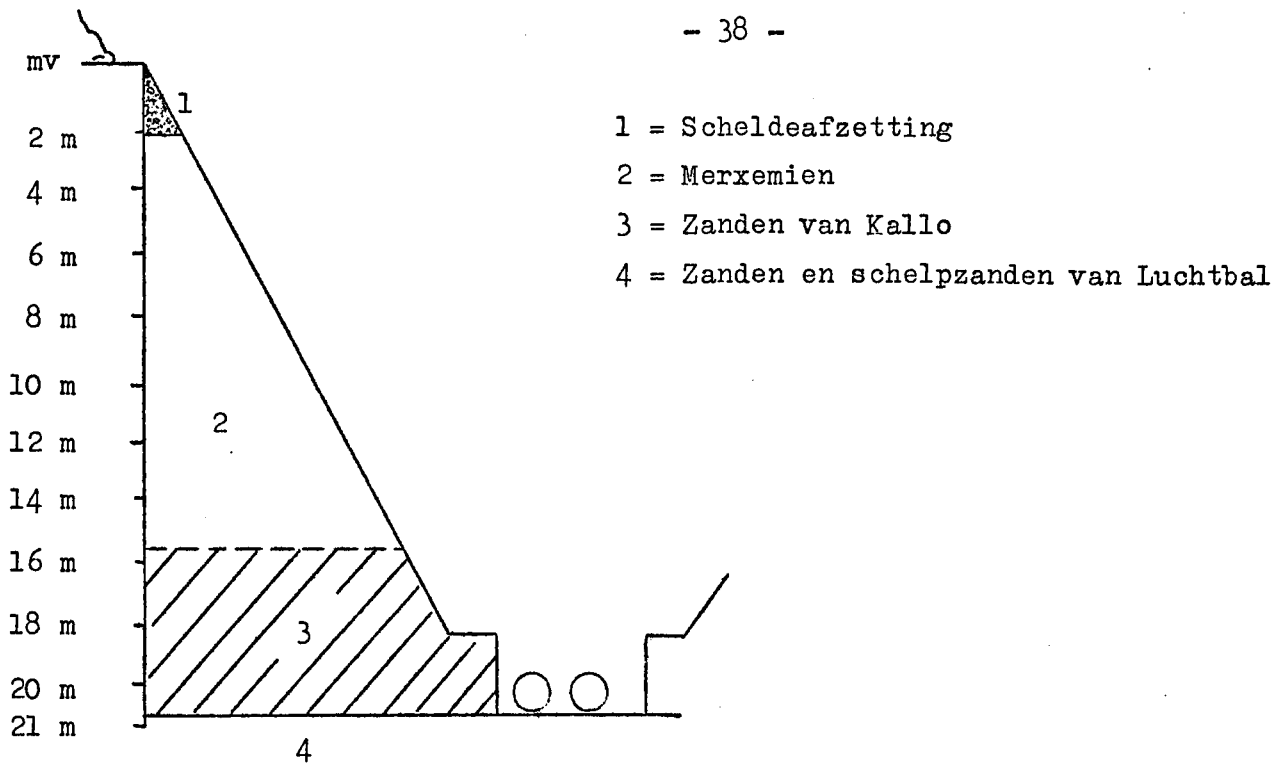

DOKKANAAL ANTWERPEN

door Ir. D. van der Mark - ontvangen 24 juli 1964

In het dokkanaal, dat o.a. de verbinding vormt met het 7e havendok, ongeveer 300 m ten noorden van het 6e havendok, werd begin van dit jaar een gleuf gemaakt voor het plaatsen van waterleidingbuizen. Aangezien deze 2,5 m beneden de bodem van het toekomstige kanaal moesten liggen onder een betonlaag, werd de gleuf 21 m diep gemaakt (zie bijgaande schets. De gleuf liep loodrecht op het dokkanaal, ongeveer oost-west. Alleen en samen met de fam. Keukelaar werden diverse tochten hiernaartoe gemaakt. Vooral de steile wand werd naarstig afgezocht. Afwisselend zand met fijn gruis en schelpenbanken. Op ong. 17 - 18 m. zaten veel *Cyprina rustica* doosjes. Eronder een compacte laag met o.a. veel *Laevicardium decorticatum* en daar- onder duizenden *Pinna*'s. Op de bodem een vaste samengedrukte schelplaag met veel *Ostrea*'s, *Astarte basteroti* en *Astarte omali*. Het voorkomen van

PROFIEL IN HET KANAALDOK ANTWERPEN

Lima's in het gruis dat onder de buizen vandaan kwam, deed vermoeden dat hier Luchtbal vlak bij zat. Na onderzoek van zeefsel uit de bodem bleek dit vermoeden juist te zijn. Op verschillende plaatsen werden putten gemaakt van 30 - 80 cm diep en er werd gezeefd als er toevallig lekwater aanwezig was. Aangezien het materiaal hard was, was het niet mogelijk dieper te gaan. Het volgende tabelletje geeft een overzicht van de eerste tachtig cm Luchtbal:

21,00 - 21,20 Grof materiaal met veel A. omali en A. basteroti, Ostrea e.d.

21,20 - 21,30 lemig zand met weinig verspreide schelpen

21,30 - 21,33 slecht geconserveerd schelpgruis

21,33 - 21,80 lemig zand met weinig verspreide schelpen en enkele fijne schelplaagjes (ondergrens niet bereikt)

Hoewel er weinig schelpen zaten in het lemige zand was de soortenrijkdom groot. Een volle zeef met kop leverde een dun laagje schelpen op. Bijgaande soortenlijst geeft een overzicht van de inhoud van ong. $1\frac{1}{2}$ kg gruis. De eerste 20 cm zijn helaas niet bemonsterd, alleen vluchtig nagezien. De soorten die daarin voorkomen zijn met x gemerkt en de opgegeven aantallen moeten verveelvuldigd worden. Opvallend is het afwezig zijn van Modiolus modiolus tegenover ruim 200 ex. van M. phaseolinus. Zatenze wellicht in de eerste 20 cm vergruizeld, of dieper? Helaas is dat niet

meer na te gaan, aangezien er nu 2,30 m zand en beton op ligt. Een probleem was nog de grens van de Zanden van Austruweel vast te stellen. Hoewel dit nog niet gelukt is, hoop ik dit toch nog te vinden. Veel afgestort materiaal op de schuine helling bemoeilijkt echter het onderzoek. Vanaf ong. 15,70 m is het in ieder geval Kallo. Hier-
van zijn monsters genomen tot ong. 17,50 m. Vermoedelijk is het Austruweel zeer dun (20 - 30 cm) en ligt het tussen 14 en 16 m. Zo mogelijk zal dit deel binnenkort nog eens bemonsterd worden.

SOORTENLIJST VAN MOLLUSCA UIT DE ZANDEN VAN LUCHTBAL 21 - 21,80 m

V = 25 - 50 ex., zv = meer dan 50 ex., f=fragmenten., x = voorname-
lijk voorkomend van 21,00 - 21,20 m (dus veel meer voorkomend dan op-
gegeven), d = o.a. doosjes aangetroffen.

Nuculoma laevigata	3 x	Cardita spec. indet	zv
Nucula nucleus	10 x	Cardita corbis	zv
Jupiteria pygmaea	v d	Isocardia humana	2 x
Yoldia semistriata	v x	Cyprina spec. indet.	zv
Glycymeris g. variabilis	v x	Diplodonta rotundata	zv
Limopsis anomala	zv d	D. trigunula astartea	zv
Arca tetragona	1	Lucina crenulata	zv
Bathyarca pectunculoides	zv	Licinoma borealis	zv x
Pleurodon ovalis	zv d	Scacchia elliptica	3
Crenella rhombea	9	Hemilepton kautskyi	18 d
Modiolus phaseolinus	zv d	Bornia deltoideum	1
Musculus spec. indet.	7	Erycina depressa	14
Mytilus edulis	1	Spaniorinus ambiguus	5 d
Pecten subgrandis	v x	Aligena orbicularis	1
Chlamys radians	zv x	Glibertia prosperi	7
Chlamys opercularis	v x	Montacuta ferruginosa	3
Chlamys tigerina	v x	Montacuta coarctata	2
Chlamys gerardi	v x	Mysella bidentata	15 d
Chlamys similis	12	Laevicardium decorticatum	2 x
Limatula subauriculata	zv	Laevicardium spec.	1
Limatula ovata	v	Cardium nodosum	zv d
Lima loscombi	v x	Gouldia minima	v d
Thyasira flexuosa	11	Pitar rudis	12
Heteranomia squamula	zv	Callista chione	zv
Ostrea edulis	v x	Dosinia exoleta	1
Astarte omalii	zv x	Venus casina	3
Astarte basteroti	vd x	Venus imbricata	9
Astarte incerta	zv x	Timoclea ovata	zv d
Astarte pseudopygmaea	15	Venerupis rhomboides	4
Astarte obliquata	zv d	Spisula ovalis	zv
Astarte parva	zv	Donax variegata	1
Digitaria excurrentis	zv d	Psammobia tellinella	1
Digitaria digitaria	zv	Psammobia fervensis	v
Astarte triangularis	zv	Psammobia spec.	1
Astarte angulata	1	Abra prismatica	zv

Arcopagia crassa	2	Turbonilla filosa	4
Gastrana laminosa	v x	Turbonilla senistriata	3
Macoma obliqua	3	Turbonilla kendalli	4
Angulus donacinus	zv	Pyramidella laeviuscula	22
Phaxas pellucidus	1	Capulus ungaricus	1
Saxicava arctica	zv	Calyptraea chinensis	zv
Saxicavella jeffreysi	3	Capulacmaea radiata	2
Saxicavella carinata	5	Aporrhais scaldensis	v x
Corbula gibba	zv d	Erato spec.	1f
Mya truncata juv.	4	Trivia spec.	1f
Thracia spec. 1	12	Polinices spec. indet.	v x
Thracia spec. 2	1	Natica multipunctata	v x
Thracia spec. 3	8	Trophonopsis muricata	v x
Cuspidaria rostrata	1	Mitrella scaldensis	1
Cuspidaria jugosa	12	Liomesus dalei	2 x
Emarginula reticulata	5	Sipho gregarius	2 x
Emarginula crassa	1fx	Amyclina labiosa	6 x
Diodora apertura	5	Hinia dollfusi	1
Solariella maculata	zv	Hinia cf ligusticus	1
Calliostoma zyziphinum	3 x	Scaphella lamberti	v x
Calliostoma simile	4 x	Cancellaria harmeri	1
Gibbula spec. indet.	7	Brocchinia mitraeformis	2
Circulus striatus	1	Admete wouweri	8
Circulus precedens	1	Admete gracilentia	1
Cyclostrema spec. 1	1	Turris antwerpiensis	1 x
Cyclostrema spec. 2	2	Asthenotoma ornata	2 x
Cingula inusitata	10	Mangelia smithi	1
Rissoa obsoleta	3	Bela neerlandica	1
Rissoa parva	3	Mangelia/Raphitoma spec.	5
Alvania beani	2	Terebra inversa	2 x
Alvania spec.	1	Actaeon subulatus	2
Tornus belgicus	3	Actaeon tornatilis	2
Turritella incrassata	zv	Ringicula buccinea	zv
Vermetus intortus	1 x	Ringicula ventricosa	17
Cacum mammilatum	1	Retusa elongata conuloidea	zv
Bittium rubanocinctum	17	Volvula acuminata	19
Cerithiopsis tubercularis	5	Cylichna cylindracea	7 x
Seila trilineata	2 f	Sabatia utricula	3
Laiocochlis woodi	2 f	Scaphander lignarius	v
Triphora perversa adversa	17	Philine scabra	5
Cirsotrema fimbriosum	3	Philine quadrata	3
Scala frondicula	v	Dentalium spec.	1f
Scala subulata	14	Cadulus politus	zv
Scala clathratula minuta	23	kauwplaat v.o. rog	1
Leiostraca glabra	8	viswerveltje	1
Melanella alba	1	haaiantandjes	3
Chrysallida jeffreysi	3	div. bryozoa	zv
Chrysallida indistincta	2	koraaltjes	4
Chrysallida spec.	1	otolieten	4
Phasianema sulcatum	2	kokerwormen	v
Odostomia conoidea	v	stekelhuidigen	vf
Eulimella acicula	4		
Turbonilla internodula	6		

NOMENCLATUUR NAAR GLIBERT